

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет освітніх наук та мистецтв
Кафедра мистецтв

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри

«_____» _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ОК11 ЖИВОПИС

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво

Спеціальність: 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація

Предметна спеціальність: 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація

Форма навчання денна

2025 – 2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни живопис розроблена на основі освітньо-професійної програми Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Розробники: старший викладач кафедри мистецтв Медведєв О.А.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри

Протокол від «_____»_____2025 року № _____

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни живопис для студентів спеціальності Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво за бакалаврським рівнем вищої освіти. – ЦДУ імені В. Винниченка, 2025. – 11 с.

✎ Медведєв О.А., 2025 рік
✎ ЦДУ імені В. Винниченка,
2025 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6,5	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Нормативна/ за вибором	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (назва)	Спеціальність: 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Рік підготовки	
		3-й	3-й
Загальна кількість годин – 240		Семестр	
		5-й	6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента –	Освітня програма: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Лекції	
		2 год.	- год.
		Практичні, семінарські	
	Рівень вищої освіти: бакалавр	год.	год.
		Лабораторні	
		84 год.	30 год.
		Самостійна робота	
		79 год.	15 год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
	Екзамен/ залік	Екзамен/ залік	

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни - закріплення та поглиблення знань, умінь та навичок зображення різних об'єктів і середовища, отримання основних відомостей про виконання живописного зображення голови та півфігури людини й практичне засвоєння технік та прийомів живопису. Розвиток колористичного бачення та вміння створювати і передавати художній образ засобами живопису.

Основним під час вивчення курсу є ознайомлення студентів із завданнями портретного зображення, де моделлю є натюрморт і голова.

- вивчення закономірностей природи;
- усвідомлення принципів та методів реалістичного зображення об'єктів та явищ засобами живопису;
- опанування умінь та навичками колористичного трактування художнього зображення, передачі стану і настрою;

- оволодіння етапами виконання живописного зображення, виразними засобами живопису.
- підвищення культури сприйняття студентів та формування високих естетичних потреб;
- розвиток творчих здібностей на основі пізнання різних рівнів художнього образу;
- розвиток цілісного сприйняття.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

знати: матеріали, техніки та прийоми акварельного, олійного живопису та живопису в техніці гуаші; принципи та методи реалістичного живописного зображення; методику виконання живописного твору; закономірності повітряної перспективи, особливості колірної гами.

вміти: відображати дійсність засобами реалістичного живопису; використовувати прийоми та техніки акварельного, олійного живопису та живопису в техніці гуаші, використовувати закономірності повітряної перспективи для передачі простору та середовища.

ІК1 Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів та характеризується певною невизначеністю умов

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач

ЗК3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК6 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК11 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК12 Цінування та повага різноманітності та мультикультурності

СК14 Розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища, володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки

СК15 Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.

СК17 Володіти різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах

СК25 Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах

СК27 Здатність володіти знаннями й уміннями, спрямованими на досягнення успіху в професійній кар'єрі; враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, індивідуально-особистісних особливостей

Програмні результати навчання

ПРН1 Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН5 Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел

ПРН6 Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРН7 Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом

ПРН9 Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід

ПРН14 Тракувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і

технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функцію та естетичну специфіку у комунікативному просторі

ПРН15 Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Основи живописного зображення голови людини

1. Етюд голови натурника з виразною анатомічною будовою на світлому тлі. Освітлення холодне
2. Етюд голови натурник на світлому тлі. Освітлення природне
3. Етюд голови натурник на темному тлі. Освітлення природне
4. Портрет людини похилого віку на колірному тлі
5. Чоловічий портрет з характерним освітленням на кольоровому тлі

Розділ 2. Портретне зображення

1. Жіночий портрет з характерним освітленням на кольоровому тлі
2. Портрет літньої жінки на темному колірному тлі
3. Портрет натурника з руками (освітлення пряме).

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

живопис

№ Теми	Назви розділів і тем	ГОДИНИ Лек. Лаб. Сам.		
Розділ 1. Основи живописного зображення голови людини				
	Значення фактури у живописному творі. Матеріальність.	2		
1.	Етюд голови натурника на нейтральному тлі (гризайль)		6	10
2.	Етюд голови натурника з виразною анатомічною будовою на світлому тлі. Освітлення холодне		12	10
3.	Етюд голови натурник на світлому тлі. Освітлення природне		14	10
4.	Етюд голови натурник на темному тлі. Освітлення природне		16	10
5	Портрет людини похилого віку на колірному тлі		16	19
6.	Чоловічий портрет з характерним освітленням на кольоровому тлі		18	20
	Разом за Розділом 1	2	84	79
Розділ 2. Портретне зображення				
1.	Жіночий портрет з характерним освітленням на кольоровому тлі		10	5

2.	Портрет літньої жінки на темному колірному тлі		14	5
3.	Портрет натурника з руками (освітлення пряме).		16	5
	Разом за Розділом 2		30	15

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни живопис передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп’ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проектно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання).

2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4.2. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об’єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- екзамен;
- наскрізні проекти;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. Враховуються бали набрані за лабораторні і самостійні роботи та бали підсумкового контролю. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час лабораторного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття; плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання тощо.

- своєчасність виконання навчальних завдань та повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- композиція та тонове вирішення зображення має будуватися на закономірностях, принципах і відповідних правилах організації простору;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;

Впродовж семестру студент за виконання завдань отримує – 60 балів під час складання блоків і 40 – балів за екзамен, чи 100 за складання блоків перегляд (залік).

4.3. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Особливості колірного сприйняття і відтворення довколишнього світу
2. Що таке «реалістичний живопис» і його завдання
3. Палітра художника. Фарба і колір. Спектр.
4. Основні та похідні кольори. Взаємодоповнюючі кольори
5. Основні властивості кольору. Теплі та холодні кольори
6. Особливості акварельного живопису
7. Техніки живопису. Гуаш – як матеріал та техніка живопису
8. Поняття колориту. Художники-колористи, особливості їх палітри
9. Вплив освітлення на колірне вирішення зображення
10. Колорит у процесі створення і передачі художнього образу
11. Основні завдання живописного зображення голови людини
12. Малюнок голови людини – як важлива основа для живописного зображення
13. Роль етюдів у процесі живописного зображення голови людини
14. Вплив характеру освітлення на моделювання та колористичне вирішення зображення живої голови
15. Етапи виконання живописного зображення живої голови людини

16. Етапи створення живописного портрету

4.4. Схема нарахування балів, які отримують студенти Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

Критерії оцінювання на лабораторних заняттях та переглядах з Живопису:

Оцінку «відмінно» (А) (90-100) - заслуговує студент, що має міцні, ґрунтовні теоретичні знання, які застосовує на практиці.

- студент досконало володіє теоретичним матеріалом, самостійно поповнює свої знання,
- розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни,
- дотримується методичної послідовності виконання зображення,
- самостійно аналізує та komponує зображення в аркуші
- досконало розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон),
- добре орієнтується в колірній палітрі
- відповідно передає характер освітлення,
- охайно та у відведений час виконує завдання
- домашнє завдання виконане у повному обсязі та на достатньому або високому рівні.

Оцінку «добре» (В) (82-89) – заслуговує студент, що має ґрунтовні теоретичні та практичні знання, але має стандартне мислення.

- студент добре володіє теоретичним матеріалом,
- розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни,
- дотримується методичної послідовності виконання завдання,
- аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші
- добре розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон),
- добре орієнтується в колірній палітрі
- добре передає характер освітлення,
- охайно та у відведений час виконує завдання
- домашнє завдання виконане на достатньому рівні у повному обсязі.

Оцінку «добре» (С) (74-81) – заслуговує студент, що має належні теоретичні та практичні знання, але має стандартне мислення.

- студент не завжди орієнтується в теоретичному матеріалі,
- не впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни,
- дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача,
- аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші під керівництвом викладача
- допускає погрішності в передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності,
- розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон),
- добре орієнтується в колірній палітрі, допускаючи не значних помилок,
- виконує завдання у відведений час
- домашнє завдання виконано частково та посередньо, або повністю та на посередньому рівні.

Оцінку «задовільно» (D) (64-73) – заслуговує студент, що може продемонструвати теоретичні та практичні знання.

- студент не орієнтується в теоретичному матеріалі,
- не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни,
- не дотримується методичної послідовності виконання завдання,
- не вдало komponує зображення в аркуші
- розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон), допускаючи не значні помилки,
- недостатньо орієнтується в колірній палітрі
- допускається значних помилок у передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності,
- не охайно, зі значним запізненням виконує завдання,
- домашнє завдання виконане частково та на низькому рівні.

Оцінку «задовільно» (E) (60-63) - заслуговує студент, що має слабкі теоретичні та практичні знання.

- студент слабо орієнтується в теоретичному матеріалі,
- не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни,
- дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача,
- не завжди вірно розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон), допускаючи не значні помилки,
- слабо орієнтується в колірній палітрі
- допускається значних помилок у передачі характеру освітлення,
- не охайно і невчасно виконує завдання
- студент присутній на занятті,
- домашнє завдання не виконане, або виконане на низькому рівні й частково.

Оцінку «не задовільно» (Fx) (35-59) - заслуговує студент, що має дуже слабкі теоретичні та практичні знання.

- студент не орієнтується в теоретичному матеріалі,
- не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни,
- не дотримується методичної послідовності виконання завдання,
- не розуміє та не впевнено застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон), допускаючи значні помилки,
- слабо орієнтується в колірній палітрі
- не передає характер освітлення
- не охайно, зі значним запізненням виконує завдання

Оцінку «не задовільно» (F) (0-34) – заслуговує студент, який не володіє теоретичними та практичними знаннями.

У разі, якщо здобувач подав декларацію про визнання результатів неформального та /або інформального навчання стосовно певного освітнього компонента ОП, оцінювання відбувається відповідно до Порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в Центральнотериторіальному державному університеті імені Володимира Винниченка (затвердженого вченою радою університету, протокол № 9 від 26 грудня 2022 р.).

Результати навчання та компетентності, що можуть бути визнані в межах цього освітнього компонента, можна досягати та здобувати в системі неформальної освіти під час участі в тренінгах, майстер-класах, семінарах, вебінарах, дистанційних курсах, стажуваннях тощо, що підтверджено відповідним документом (дипломом, сертифікатом, свідоцтвом под.). – пункти 1.5, 1.6, 1.9, 1.10 названого Порядку.

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна:

1. Все про малювання. Понад 200 технік, уроків і порад для художників-початківців. В. Ракуленко. - КМ-БУКС, 2021. - 240 с.
2. Дідик Н. Основи композиції: навчальний альбом-посібник. – Ужгород: видавництво «Мистецька лінія», 2009. – 64 с.
3. Иттен Иоханнес. Елементи образотворчого мистецтва. Навчальне видання щоденника / Иоханнес Иттен. – ArtHuss, 2023, - 168 с.
4. Олена Кульчицька. Графіка, малярство, ужиткове мистецтво: Альбом-каталог. – Львів – Київ: «Апріорі», «Майстер книг», 2013. – 389 с.
5. Сьюзен Вудфорд. Як розглядати картини / Перек.: Любов Пилаєва ; Редактор: Ян Матишак. - BookChef. 2021. – 176 с.

5.2. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Живопис»

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське

право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).